

Nanking: van een ongelijk naar een gelijk verdrag?

Een serie 'ongelijke' verdragen tussen China en onder andere Groot-Brittannië, Frankrijk en de Verenigde Staten maakte vanaf 1842 een einde aan de Chinese positie als regionale grootmacht. In deze les verdiepen leerlingen zich in de inhoud van een belangrijk ongelijk verdrag, het Verdrag van Nanking (Nanjing) uit 1842.

Remy Balistreri is docent geschiedenis en maatschappijleer.

Wat?

Aan de hand van een analyse van een brontekst en door het onderzoeken van zowel het Chinese als het Europese perspectief herschrijven de leerlingen de verdragstekst van een 'ongelijke' naar een 'gelijke' versie.

Voor wie?

De les is gemaakt voor leerlingen uit vwo 5 of 6 en kan gebruikt worden bij het behandelen van de historische context China (1842-2001). Deze context maakt onderdeel uit van de nieuwe examenstof voor het vwo en wordt niet voor havo gebruikt.

Wanneer?

Bij het behandelen van de historische context China, bij voorkeur ter afronding van de eerste deelvraag: 'Waardoor verloor China zijn positie als regionale grootmacht, 1842-1911?'

Hoe lang?

Deze les is uitvoerbaar in twee lessen van 50 minuten. In een langer lesuur (tot 80 minuten) kan het afsluitende onderdeel bij wijze van reflectie ook in een volgende les uitgevoerd worden. De les kan worden uitgebreid of aangepast naar andere

verdragen of gebeurtenissen uit de periode van de ondergang van het Chinese keizerrijk, bijvoorbeeld door in te gaan op de betrekkingen tussen China en een ander westers land.

Hoe werkt het?

Voor aanvang van deze les hebben de leerling de eerste deelvraag van de historische context over China al behandeld. Het is belangrijk dat de leerlingen voorkennis hebben over het Chinese keizerrijk, westers imperialisme in Azië en de Opiumoorlogen. De les begint met het activeren van voorkennis. Tijdens de eerste stap beantwoorden de leerlingen vier kennisvragen over het westers imperialisme, dat ten grondslag ligt aan het Verdrag van Nanking. Dit is belangrijk omdat de leerlingen begrip moeten hebben van de diplomatieke dynamiek tussen westerse mogendheden en China. Vervolgens gaan leerlingen aan de slag met een primaire bron. De Engelstalige verdragstekst van het Verdrag van Nanking is te raadplegen via de website van de Columbia University. De leerlingen vatten in eigen woorden samen wat zeven van de verdragsbepalingen uit het Verdrag van Nanking inhouden. Op die manier krijgen zij feitelijke en inhoudelijke kennis

Het tekenen van het Verdrag van Nanking. Geschilderd door John Platt, 1846.

over de inhoud van dit 'ongelijke' verdrag. In de derde stap van de opdracht verdiepen leerlingen zich vervolgens in zowel het Britse, als het Chinese perspectief bij de verdragsafspraken van Nanking. Bij de vierde stap verdiepen de leerlingen zich verder in het Chinese perspectief. In deze opdracht wordt de leerling als onderhandelaar van de Chinese keizer aan het werk gezet om de artikelen uit de verdragstekst te herschrijven. Het doel van de onderhandelaar is om een voor de keizer zo gunstig mogelijke uitkomst te bewerkstelligen. Vervolgens werken de leerlingen in een groep van vier verder. Twee leerlingen hebben de rol van onderhandelaar namens de Chinese keizer en twee leerlingen nemen namens het Verenigd Koninkrijk deel aan de besprekingen. Het uitgangspunt van beide landen is een zo goed mogelijk onderhandelingsresultaat. De leerlingen proberen om het 'ongelijke' verdrag zo goed en kwaad als dat gaat in het diplomatieke verkeer 'gelijker' te maken. Na de onderhandelingen presenteren de leerlingen de overeengekomen bepalingen. De docent kan hier een verdiepingsslag aanbrengen door de leerlingen te laten analyseren in hoeverre de doelstelling van een 'gelijker' verdrag (zowel vanuit het Britse als het Chinese perspectief) is gelukt. Welke implicaties heeft dat voor China's rol als Aziatische grootmacht in de negentiende eeuw? Hoe acceptabel is het onderhandelingsresultaat voor de Britten?

In de laatste stap beantwoorden de leerlingen kennisvragen. Hierin wordt een koppeling gemaakt tussen de ongelijke verdragen, de groeiende westerse inmenging in Azië en het einde van de hegemonie van de Chinese keizer. De actieve werkvorm fungeert als verbindingsstuk tussen de kenniselementen aan het begin van de opdracht (westers imperialisme en de Opiumoorlogen) en de kenniselementen aan het einde van de opdracht (groeiende westerse invloed en het einde

van het Chinese keizerrijk). De werkvorm is geslaagd als leerlingen hun begrip over de wisselwerking tussen de groeiende westerse invloed in Azië en het einde van China als regionale macht hebben vergroot. De leerlingen kunnen zich in zowel het westerse als het Chinese perspectief verplaatsen en begrijpen welke invloed de ongelijke verdragen hebben gehad op de ondergang van het Chinese keizerrijk.

Wat levert het op?

De leerlingen verplaatsen zich in de belangen van verschillende actoren (China en het Verenigde Koninkrijk) in het Chinese keizerrijk, ze verdiepen zich in multiperspectiviteit en leren welke rol standplaatsgebondenheid speelt bij het beoordelen van internationale verdragen. Ze raken vertrouwd met primair bronmateriaal en leren onderhandelingsvaardigheden, in combinatie met het zich verplaatsen in een historische actor. De ondergang van China als regionale grootmacht is een pittig onderwerp. Landen, namen en gebeurtenissen volgen elkaar snel op. Door deze actieve werkvorm analyseren de leerlingen de verschillende belangen die spelen bij het Verdrag van Nanking, wat inzicht in de beantwoording van de deelvraag bevordert. ■

Benodigheden

- De website *Asia for Educators*, te vinden via tiny.cc/K2KidK, biedt een breed scala aan primaire bronnen uit de geschiedenis van China en andere Aziatische landen.
- Een Engelstalige verdragstekst van het Verdrag van Nanking is te raadplegen via tiny.cc/K2Verdrag.
- De werkbladen bij de opdracht zijn te vinden op de website van Remy Balistreri: www.remybalistreri.nl/kleio-in-de-klas-verdrag-van-nankin.

